

УДК 37.014

Жанна Баб'як, Анна Пікалова

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПРОБЛЕМИ ГАЛУЗІ ОСВІТИ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КОНГО В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ

Zhanna Babiak, Anna Pikalova

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

EDUCATIONAL SECTOR PROBLEMS IN THE DEMOCRATIC REPUBLIC OF THE CONGO IN ECONOMIC AND POLITICAL CRISIS CONDITIONS

З часів отримання незалежності від Бельгії у 1960 році центральноафриканська країна Демократична Республіка Конго (в минулому Заір) постійно стикається з численними проблемами соціально-економічного характеру. Багаторічні військові конфлікти, політична нестабільність та тривала економічна криза призвели до суттєвого погіршення ситуації в галузі освіти в ДРК.

Отримавши в спадок від Бельгії доволі розвинену систему початкової освіти, малорозвинену систему середньої освіти та вищу освіту в зачатковому стані (один університет на всю країну), уряд ДРК намагається покращити ситуацію в цій галузі шляхом впровадження реформ, які не завжди є послідовними та ефективними.

У часи колоніального минулого освіта в Бельгійському Конго була серед пріоритетних секторів, мала обов'язковий характер та була майже безкоштовною. За роки незалежності бюджетні витрати країни на освіту зменшились з 28% в 1960 до 3% в 1980 році та до 0,9% в 2010 році (згідно з щорічними звітами Центрального Банку Конго)¹. Наслідком зменшення фінансування освіти з боку держави стало впровадження системи партнерства між навчальним закладом та батьками учнів, що зобов'язало останніх фінансувати навчання своїх дітей, а бідність населення країни призвела до неможливості багатьох конголезців реалізувати своє право на освіту.

Перші спроби створити власну систему освіти були здійснені урядом молодшої республіки в 1960-1965 роках. Результатом двох реформ у 1961 та 1962 роках стала уніфікація навчальних закладів початкової та середньої освіти та створення понад десяти нових ВНЗ.

В наступне десятиліття урядом країни було проведено багато заходів з реалізації планів щодо створення ефективною та раціональною системи освіти. В 1967 році впроваджено обов'язковий державний іспит на здобуття середньої

---

¹ Banque Centrale du Congo, Rapport annuel, 2010

освіти. В 1971 році держава посилила свій вплив на освіту націоналізуючи всі вищі навчальні заклади в країні, а в 1974 припинила роботу конфесійних навчальних закладів та замінила уроки релігії в школах на громадське та політичне виховання. В 1974 році приватну освіту в країні було скасовано, що стало останнім етапом монополізації освіти державою.

На жаль, спроби влади революційно змінити систему освіти наштовхнулися на соціальний тиск і поставили під сумнів здатність уряду керувати освітніми структурами. В кінці 70-х років та протягом 80-х держава поступово зменшила свій вплив на освіту та відмовилась від минулих ініціатив: управління націоналізованими школами було повернено церквам, приватну освіту знов було дозволено (з 1978 початкову та середню, з 1989 - вищу). Крім того, в закладах початкової та середньої освіти було створено керуючі ради за участю батьків, викладачів та представників місцевої влади, а заклади вищої освіти отримали автономію.

Починаючи з 90-х років минулого століття ДРК переживає тривалу соціоекономічну та політичну кризу. В рейтингу недієздатних держав (Failed States Index)² Демократична Республіка Конго незмінно займає місце в першій десятці. За останні десятиліття країна пережила дві війни та декілька збройних конфліктів. Багато шкіл було зруйновано, шкільне майно знищили або розграбували. До вже існуючих проблем в освіті додалися такі, що пов'язані з воєнним часом: залучення дітей до війни в якості солдат, бродяжництво серед неповнолітніх та сирітство.

Попри прийнятий в 1986 році закон про національну освіту³, в якому держава зобов'язується надати освіту кожній дитині, навіть початкова освіта не є обов'язковою та безкоштовною. Катастрофічне зменшення фінансування освіти з боку держави (до 0,9% бюджету країни в 2010 році) та перекладення зобов'язань по фінансуванню освіти дітей на батьків (система партнерства, впроваджена в 1996 році) свідчать про те, що розвиток системи освіти не посідає місце серед національних пріоритетів держави.

Основними проблемами системи освіти в ДРК, згідно з дослідженням Всесвітнього банку,⁴ є:

у сфері початкової освіти

- недостатня кількість закладів початкової освіти на фоні зростання населення країни;
- недоступність освіти для великої кількості конголезців шкільного віку;
- низький рівень підготовки вчителів;
- недостатня кількість педагогічних матеріалів, посібників, книжок тощо;
- викладання іноземною мовою (французькою);

у сфері середньої освіти

- неконтрольоване зростання кількості та сумнівна якість освіти в

² Fragile States Index 2005-2017

³ Loi cadre n° 86/09/1986 de l'enseignement national en R.D.Congo.

⁴ Banque mondiale, Système éducatif de le R.D.Congo : priorité et alternative, 2003

зкладах середньої освіти;

- соціальна нерівність в доступі до середньої освіти;
- неефективна та застаріла система управління навчальними закладами;
- застарілі навчальні плани;
- брак викладачів з деяких дисциплін;
- низький рівень фінансування освіти з боку держави;
- неефективна та несправедлива система фінансування (партнерство);
- недостатня кількість педагогічних матеріалів, посібників, книжок тощо;
- висока вартість приватної освіти;

у сфері вищої освіти

- соціальна нерівність в доступі до вищої освіти;
- обмежена кількість кваліфікованих викладачів;
- висока вартість приватної освіти;
- відсутність необхідних лабораторій та бібліотек;
- невідповідність освіти вимогам сучасного ринку праці.

Зі свого боку, Міністерство освіти ДРК⁵ виділяє такі проблеми:

- високий відсоток учнів, яким необхідно повторити навчальний курс (15%);
- низький відсоток учнів, які закінчили навчальний цикл без перерв (56% - початкова освіта, 25% - середня освіта);
- обмежений доступ до освіти (особливо до вищої) серед дівчат та молодих жінок і, як наслідок, незначна кількість жінок-викладачів (тільки 27% в початковій школі, та 10% в середній).

З 2014 року в ДРК розпочато процес інтеграції Болонської системи освіти. Метою цієї реформи є зменшення кількості років навчання в вищому навчальному закладі (з 5 до 3 років в першому циклі навчання, з 7 до 2 років в другому циклі) та уникнення необхідності отримувати додаткові дипломи випускниками університетів. Таким чином, систему вищої освіти в ДРК буде узгоджено з міжнародними стандартами освіти. І хоч перші спроби впровадження Болонської системи були зроблені в Католицькому університеті Конго (Кіншаса) ще в 2012-2013 навчальному році, процес інтеграції йде повільно та не завершився досі.

Список використаних джерел

1. Banque Centrale du Congo, Rapport annuel 2010.
2. Banque mondiale, Système éducatif de le R.D.Congo : priorité et alternative, 2003.
3. Fragile States Index 2005-2017 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://fundforpeace.org/fsi/>, вільний - Заголовок з екрану
4. Le système LMD, est-ce une avancée? [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.radiokapi.net/2017/02/01/emissions/>, вільний - Заголовок з екрану
5. Ministère de l'EPSP, Annuaire Statistique de l'Enseignement Primaire, Secondaire

---

⁵ Ministère de l'EPSP, Annuaire Statistique de l'Enseignement Primaire, Secondaire et Professionnel, Kinshasa

et Professionnel, Kinshasa.

6. Morisho Gulamu Richard, La crise du système éducatif congolais et son incidence sur la croissance économique: facteurs explicatifs et pistes de solution - Kinshasa, 2010. - 60 p.

УДК 378(430)

Наталія Рокіцька

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Україна

ДОСВІД ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Nataliya Rokitska

Ternopil Volodymyr Hnatiuk national pedagogical university, Ukraine

TEACHES' TRAINING EXPERIENCE OF GERMANY: LESSONS FOR UKRAINE

Ukrainian teachers' training system exists, provides education and develops among the equivalent education systems in other countries and regions (West, East Europe North America Asia, est.). It provides cooperation with them and is influenced by them.

Thus, for the thorough consideration of the teachers' training development (evolution), in our society it's lines and character it is necessary to trace the conditions and trends of teachers' training system beyond the borders of Ukraine [3]. Paraphrasing the well-known expression, one can state: if you know only one teachers' training system, you know none.

One of the agents of Ukraine's integration into EU is education system reform. The evaluation of FROG experience, namely in the field of the teachers' training organisation, is of particular importance.

Ukrainian – German ties in the field of education have long-established traditions. The fight for Ukrainian national school was not confined to language and contents of education only. It was also aimed at searching the new forms of schooling organisation and proper education methods, which would have been used in the new school to provide its development and positive influence on national culture. Among other ones, the pedagogical ideas of Germany where great attention was paid to school affairs and adjustment of schooling to continuing cultural social and economic development of society, became the model for Ukraine.

The works of German educators Rein V., Kershenshtainer G., Levs J. [1]. Considering the question of unique school, which were published in the first decades of the 20-th century played an important role in the fight of Ukraine for national school. By providing new perspectives to the organisation of German schooling, they draw attention of the Ukrainian educators to this problem. Vaskovych I. considered the ideas of teacher